

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/207405,Ryszard-Sodel-Bunt-wiezniow-Sonderkommando-w-Auschwitz-II-Birkenau.html>
27.02.2026, 08:05



Ryszard Sodel: Bunt więźniów Sonderkommando w Auschwitz II-Birkenau

W sobotę, 7 października 1944 r., w pogodny jesienny dzień, w obozie koncentracyjnym Auschwitz II-Birkenau, wybuchł bunt więźniów Sonderkommando. Był to akt wyjątkowej odwagi, hartu ducha i heroizmu więźniów, Żydów, którzy pracowali przy obsłudze komór gazowych w obozie koncentracyjnym.

07.10.2026

[II Wojna Światowa](#)

Członkowie *Sonderkommando* byli naocznymi świadkami masowego mordowania ludzi w KL Auschwitz. Towarzyszyli im od momentu ich przybycia do przebieralni, gdzie pozostawiali swoje ubrania, aż do tragicznej śmierci w komorach gazowych, a nawet i później, gdyż to oni wyciągali ciała zagazowanych i spopielali je w piecach krematoryjnych.

Likwidacja członków *Sonderkommando*

Pod koniec lata 1944 r., gdy zmniejszyła się ilość transportów węgierskich Żydów, więźniowie *Sonderkommando* zrozumieli, że niedługo ich samych czeka śmierć. Eksterminacja węgierskich Żydów w obozie koncentracyjnym Auschwitz-Birkenau trwała od maja do lipca 1944 r. Akcją, w trakcie której zamordowano ok. 350 tys. osób, kierował *SS-Obersturmbannführer* Rudolf Höss, były komendant obozu, który specjalnie został w tym celu wydelegowany z Berlina.

Według relacji Zbigniewa Kukli, więźnia nr 702, zatrudnionego w kuchni obozowej, we wrześniu 1944 r. 200 członków *Sonderkommando* poinformowano, że zostaną wysłani transportem do obozu w Gliwicach. Otrzymali nawet transportowe racje żywnościowe na 2 dni, pozwolono im również zabrać rzeczy osobiste. Cała grupa więźniów została zapędzona do wagonów towarowych i była nimi wożona po różnych odcinkach obozu przez cały dzień. W nocy wagony z więźniami *Sonderkommando* podstawiono na bocznice w Auschwitz. Pod silną eskortą strażników SS zapędzono ich do odwyszalni, znajdującej się na terenie komanda nazywanego „Kanadą”, a następnie zagazowano. Zwłoki członków *Sonderkommando* Niemcy przewieźli do krematorium nr III i spalili. W trakcie likwidacji części członków *Sonderkommando* nie pracowała nocna zmiana komanda „Kanada”.

Ranna zmiana, która przybyła do krematorium nr III, zauważyła w popielnikach pieców krematoryjnych resztki ubiorów więźniarskich. Miało to decydujący wpływ na podjęcie przez pozostałych członków *Sonderkommando* decyzji o wywołaniu buntu, który miał przyczynić się do ucieczki na wolność.

► [Czytaj więcej na portalu przystanekhistoria.pl](http://przystanekhistoria.pl)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

II wojna światowa

Artykuł